

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

Posudek vedoucího diplomové práce

Jméno a příjmení studenta/studentky: Bc. Jan Kříklán

Název práce: Americká grand strategy na počátku studené války 1945-1953

Jméno vedoucího práce: prof. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.

1. Heuristika (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

1.1 Hodnocení použité literatury a pramenů	1
1.2 Úplnost použitých zdrojů z hlediska současného stavu bádání	2

Stručné hodnocení:

Autor je seznámen se základní anglosaskou literaturou k tématu studené války, chybí však některé podstatné práce zpochybňující Lefflerův koncept studené války a nedávné zahraniční politiky USA. Jde např. o Kagan, Robert, *Diplomatic History Roundtable: The Bush Administration's Foreign Policy in Historical Perspective*, *Diplomatic History*, Vol. 29, No. 3, s. 4156-17 nebo recenzi Lefflerovy práce *The Specter of Communism: The United States and the Origins of the Cold War, 1917–1953* z pera Williama Walkera v *Diplomatic History*, Vol. 20, No. 4, s. 663-673.

2. Řešení problému (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

2.1 Volba cíle práce odpovídá zadání	1
2.2 Cíl z hlediska metodologie oboru je zvolen relevantně	1

Stručné hodnocení:

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

3. Hodnocení struktury práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

3.1 Je struktura práce logická	1
3.2 Odpovídá struktura práce metodologii a metodám deklarovaným v úvodu práce	1

Stručné hodnocení:

4. Hodnocení kvality textu práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

4.1 Analýza pramenů a literatury	2
4.2 Interpretace pramenů a literatury v jejich vzájemných souvislostech	2

Viz bod. 6.

5. Kvalita zpracování (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

5.1 Stylistika a pravopis	1
5.2 Použitá terminologie	1

Stručné hodnocení:

Drobné výhrady mám k přepisu vlastních jmen, která mají český ekvivalent (např. Bukharin/Bucharin).

6. Celkové hodnocení v rozsahu nejméně 500 znaků:

Autor se otevřeně hlásí k podání dějin studené války z pera M. Lefflera, jehož koncept národní bezpečnosti hájí na stránkách své diplomové práce. Současně ho konfrontuje s názory jiných historiků a teoretiků mezinárodních vztahů, byť sám přiznává, že některá „velká

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

jména“ ponechal stranou, protože dle jeho názoru, rámec studentské práce nevyžaduje vypořádat se s tak širokým záběrem literatury. Toto pojetí je samozřejmě diskutabilní, není zřejmé, proč Kříklán podceňuje vlastní možnost analýzy. Inspirace Lefflerem je legitimní, přesto měl dát autor prostor alespoň některým jeho kritikům. Na stránkách *Diplomatic History* či *Journal of Contemporary History* vyšla řada kritických reflexí (recenzí) Lefflerových děl. Jde například o Wiliama O. Walkera či Roberta Kagana. Walker tvrdí, že Leffler, který tenduje k realismu, podceňuje roli ideologie v americké (nikoli sovětské) politice, kterou zdůrazňoval W. Williams. Je otázka, zda tak Leffler nedezinterpretuje motivy US zahraniční politiky, tedy důvody, proč její aktéři jednali konkrétním způsobem. Současně je ale Leffler dle Walkera Williamsovým žákem, když zpochybňuje serióznost sovětské hroby. Leffler tvrdí, že během první berlínské krize nebyla sovětská hrozba velká, totéž 1947. Vymysleli si ji tak Američané sami? Ani za korejské války prý Kreml nechtěl globální válku. Do jaké míry lze souhlasit s Lefflerovým závěrem, že si Trumanova administrativa byla tohoto faktu vědoma a pokračovala v tlaku na Moskvu, protože ji chtěla donutit k ústupu? Zde by bylo na místě se inspirovat Thúkydidem, na něhož se Kříklán v práci také odvolává. Lze souhlasit s Lefflerem, že obavy Washingtonu byly spíše mlhavé a dlouhodobé, co kdyby SSSR získal kontrolu evropských zdrojů se školenou pracovní silou, průmyslem. Stalin prý byl konciliantní a důvodem US obav tak byla samotná existence SSSR (marxistický pohled). Co ale jiné faktory ve hře, například potřeba sovětského vedení prezentovat SSSR jako vůdce světového komunismu? Dle J. Suriho nám zase Leffler dluží odpověď na řadu zásadních otázek, např. zda během studené války byl dominantním modelem interakce obou bloků konflikt, či spolupráce. Naopak Robert Kagan nesouhlasí s Lefflerovým názorem, že ideologie hrála významnější roli v obdobích většího napětí. Snižování napětí otevíralo cestu jiným zájmům. Avšak např. v roce 1896 bylo z ideologických důvodů kritizováno španělské panství na Kubě, byť hrozba byla malá. Také během první války v Zálivu přišla Bushova administrativa s wilsoniánským konceptem nového světového řádu, gen. M. Noriega v Panamě nepřestavoval hrozbu, přesto byl sesazen. Leffler kritizoval druhou válku v Zálivu, varoval před nerovnováhou ideálů a zájmů, zpochybňoval prosazování demokracie během

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

druhé války v Zálivu. Na studenou válku hleděl lépe, když tvrdil, že byla řízena směsí rozumu, prozíravosti a bláznovství.

Na tyto otázky dává Křiklán odpověď jen částečně, akcentuje zejména Gaddisovy teze. Spíše tak shrnuje Lefflerovy postoje, než by je podrobil opravdu důsledné kritice. Vedle diskursu o počátcích studené války měl Křiklán věnovat více pozornosti také odborným, analytickým pracím k tomuto období. Pro kritické zhodnocení americké grand strategy je nezbytná znalost např. výstupů Cold War International History Project (Michail Narinskij, Kathryn Weathersby apod.). K důkladné charakteristice Stalinovy osobnosti nestačí jen Leffler a Service (kapitola 2.2.). Bez seznámení se s analytickými pracemi není možná kvalitní syntéza, resp. teoretická reflexe daného období.

I když se tedy Křiklán nevypořádal důsledně s kritikou Lefflerových prací, přesto oceňuji jeho snahu kriticky analyzovat americkou politiku v období studené války. Jeho práce tak není pouze deskriptivní, jak sám uvádí, ale má i určitou přidanou hodnotu v podobě vlastní autorovy reflexe tématu. Autor tak splnil požadavky kladené na DP a práci doporučuji k obhajobě.

7. Otázky a připomínky k obhajobě:

Viz část 6.

Navržená známka: Velmi dobře

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

Datum: 18. 1. 2021

Podpis: